

Искане от омбудсмана на Република България, на основание чл. 150, ал. 3 от Конституцията, за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 189, ал. 13 от Закона за движение по пътищата, с която се нарушават правата на гражданите

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

На основание чл. 150, ал. 3 във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България, се обръщам към Вас с искане да установите противоконституционност на разпоредбата на чл. 189, ал. 13 от Закона за движение по пътищата, обн. ДВ, бр. 20 от 5 март 1999 г., изм. ДВ, бр. 1 от 4 януари 2000 г., изм. ДВ, бр. 43 от 26 април 2002 г., изм. ДВ, бр. 76 от 6 август 2002 г., доп. ДВ, бр. 16 от 18 февруари 2003 г., доп. ДВ, бр. 22 от 11 март 2003 г., изм. ДВ, бр. 6 от 23 януари 2004 г., изм. ДВ, бр.70 от 10 август 2004 г., изм. ДВ, бр. 85 от 28 септември 2004 г., изм. ДВ, бр. 115 от 30 декември 2004 г., изм. ДВ, бр. 79 от 4 октомври 2005 г., изм. ДВ, бр. 92 от 18 ноември 2005 г., изм. ДВ, бр. 99 от 9 декември 2005 г., изм. ДВ, бр. 102 от 20 декември 2005 г., изм. ДВ, бр.103 от 23 декември 2005 г., изм. ДВ, бр. 105 от 29 декември 2005 г., изм. ДВ, бр.30 от 11 април 2006 г., изм. ДВ, бр. 34 от 25 април 2006 г., изм. ДВ, бр. 61 от 28 юли 2006 г., изм. ДВ, бр. 64 от 8 август 2006 г., изм. ДВ, бр. 82 от 10 октомври 2006 г., изм. ДВ, бр. 85 от 20 октомври 2006 г., изм. ДВ, бр. 102 от 19 декември 2006 г., изм. ДВ, бр. 22 от 13 март 2007 г., изм. ДВ, бр. 51 от 26 юни 2007 г., изм. ДВ, бр. 97 от 23 ноември 2007 г., изм. ДВ, бр. 109 от 20 декември 2007 г., изм. ДВ, бр. 36 от 4 април 2008 г., изм. ДВ, бр. 43 от 29 април 2008 г., изм. ДВ, бр. 69 от 5 август 2008 г., изм. ДВ, бр. 88 от 10 октомври 2008 г., изм. ДВ, бр.102 от 28 ноември 2008 г., изм. ДВ, бр. 74 от 15 септември 2009 г., изм. ДВ, бр. 75 от 18 септември 2009 г., изм. ДВ, бр. 82 от 16 октомври 2009 г., изм. ДВ, бр. 93 от 24 ноември 2009 г., изм. ДВ, бр. 54 от 16 юли 2010 г., изм. ДВ, бр. 98 от 14 декември 2010 г., изм. ДВ, бр. 100 от 21 декември 2010 г., изм. ДВ, бр. 10 от 1 февруари 2011 г., изм. ДВ, бр. 19 от 8 март 2011 г., изм. ДВ, бр. 39 от 20 май 2011 г., изм. ДВ, бр. 48 от 24 юни 2011 г., поради противоречие с конституционни принципи и чл. 56, чл. 4, ал. 1 и чл. 120, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Противоречие с чл. 56 от Конституцията

Редът за установяване на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления е посочен в Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), респ. в разпоредбата на чл. 189 Закона за движение по пътищата (ЗДвП). Със съставянето на акт за установяване на административно нарушение (АУАН), се повдига обвинение за нарушаване на правилата на движение срещу дадено лице за това, че е осъществило състава на описаното в акта административно нарушение, а с наказателното постановление административно-наказващият орган налага съответната санкция – глоба или имуществена санкция, в зависимост от това дали субектът на нарушението е физическо или юридическо лице. Административно-наказателната отговорност по националното право на Република България е вид юридическа отговорност за правонарушения, която се осъществява чрез властнически актове – АУАН, и съставените въз основа на тях наказателни постановления (аргумент от чл. 53, ал. 1 от ЗАНН).

Разпоредбата на чл. 189, ал. 13 (нова, бр. 51 от 2007 г., предишна ал. 5, доп., бр. 10 от 2011 г.) от ЗДВП предвижда, че не подлежат на обжалване наказателни постановления и електронни фишове, с които е наложена глоба до 50 лв. включително. На лицата, на които са наложени наказания до размера на установения с тази разпоредба необжалваем минимум от 50 лв., законово е ограничено правото им на жалба и те се лишават от ефективно средство за защита. По този начин се ограничава правото на защита, прогласено в чл. 56 от Конституцията, доколкото се поставя процесуална бариера пред възможността гражданите да оборват пред съд констатациите в акта и да искат освобождаване от административно-наказателна отговорност.

Подобно ограничение не съответства и на чл. 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ратифицирана със закон и влязла в сила за България от 07.09.1992 г.), който гласи: „Всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона“. В Решение № 3/2011 г. по к. д. № 19/2010 г., Конституционния съд (КС) е приел, че „правото на справедлив съдебен процес е уредено и в чл. 6, т. 1 КЗПЧОС, който съгласно чл. 5, ал. 4 от основния закон съставлява част от вътрешното право и се прилага с предимство пред нормите на вътрешното законодателство, които им противоречат. Поради това Конвенцията следва да бъде прилагана директно от националните съдии, без да бъде опосредена от намесата на Конституционния съд. Тълкуването на разпоредбите на Конституцията, свързани с основните права, трябва да бъдат съобразени с нормите на КЗПЧОС“.

Противоречие с чл. 4, ал. 1 Конституцията

Разпоредбата на чл.189, ал. 13 противоречи на чл. 4, ал. 1 от КРБ. Основна характеристика на правовата държава е върховенството на закона. Принципът за върховенство на закона в демократичното общество изисква мерките, засягащи основни права, да бъдат предмет на състезателно производство пред независим орган, компетентен да упражни контрол върху основанията за налагане на съответната санкция и относимите доказателства. Нормите, гарантиращи ефикасен достъп до правосъдие, не съдържат условия за неговата реализация.

Противоречие с чл. 120, ал. 1 от Конституцията

Следва да се отбележи, че конституционната норма на чл. 120, ал. 2 позволява на Народното събрание със закон да изключва обжалването на определени категории административни актове, когато висши интереси (национална сигурност) налагат това ограничение.

Постоянната практика на КС на Република България е, че разпоредбата на чл. 120, ал. 2 следва да се прилага ограничително. Конституционният съд в редица свои решения е установил, че разпоредбата на чл. 120, ал. 2, „която допуска със закон да се изключват някои категории административни актове от съдебния контрол за законност, трябва да се тълкува ограничително и не обхваща тези актове, които засягат основни конституционни права“. КС тълкува разпоредбата на чл. 120, ал. 2 в контекста на конституционното право на защита въз основа на чл. 56 и установява, че със закон не може да се ограничава съдебният контрол върху административни актове, ако те засягат конституционни права на граждани и юридически лица.

Според мотивите на Конституционния съд към Решение № 18/1997 г. по к.д. № 12/1997 г., „Възможността, предоставена на Народното събрание от чл. 120, ал. 2 in fine от Конституцията, е изключение и следва да се тълкува и прилага ограничително. Характерът на това изключение задължава Народното събрание да се възползва от него, само когато са налице достатъчно сериозни и основателни причини. Противното би означавало да се обезсмисли

принципът на съдебно обжалване на административните актове. Ето защо Конституционният съд е компетентен да преценява във всеки конкретен случай доколко законодателната целесъобразност се упражнява в конституционно установените граници. В този смисъл е и практиката на Конституционния съд – Решение № 7 от 19 юни 1995 г. по к. д. № 9 от 1995 г.“.

Оспорваната разпоредба поставя като критерий за обжалваемостта на актовете единствено размера на наказанието, поради което не попада в хипотезата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията.

С оглед изложеното намирам, че принципът на необжалваемост на административните актове, въведен с чл. 189, ал. 13 от ЗДвП и основан единствено на критерия размер на наложеното административно наказание, който принцип е застъпен и в редица други закони, противоречи на изброените по-горе основни конституционни принципи и разпоредби.

Уважаеми конституционни съдии,

Моля, на основание изтъкнатите по-горе съображения, да образувате конституционно дело и да установите противоконституционност на чл. 189, ал. 13 от Закона за движение по пътищата, поради противоречие с чл. 56, чл. 4, ал. 1 и чл. 120, ал. 1 от Конституцията на Република България.

На основание чл. 18, ал. 2, т. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд, предлагам да бъдат конституирани като заинтересовани страни Народното събрание, Министерският съвет, министърът на вътрешните работи, министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Върховният касационен съд, Върховният административен съд и Висшият адвокатски съвет.

КОНСТАНТИН ПЕНЧЕВ

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ